

ÖĞRETMEN-VELİ İLETİŞİMİ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Adaptation Of Teacher-Parent Communication Scale To Turkish: Validity And Reliability Study

Dr. Gülşen YILMAZ

Novi Pazar Devlet Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Novi Pazar/SIRBİSTAN

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8505-0714>

Dr. Öğr. Üyesi. Nagihan TEPE

Samsun Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İletişim Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, Samsun/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5923-435X>

ÖZET

Eğitim öğretim sürecine velilerin katılımı literatürde çeşitli yöntemlerle incelenmiş olup, önemli bir konu olarak görülmektedir. Ancak Türk literatüründe öğretmen-veli iletişimini algılamaya yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ile test edilmiş herhangi bir ölçek geliştirilmemiş veya uyarlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı Seitsinger (2009-2020)'in geliştirdiği "Öğretmen Veli İletişimi Ölçeği-ÖVİÖ"yü Türk kültürüne uyarlamaktır. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin çeşitli illerinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Google form üzerinden öğretmenlere gönderilen ölçeklerden elde edilen veriler çeşitli varsayımlar bakımından incelendikten sonra geçerlik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin madde analizleri ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında madde-toplam korelasyonları, iki-yarı test güvenilirliği, Cronbach alfa ve alt %27-üst %27lik grup ortalama farkları incelenmiştir. Bu analizler sonucunda ölçek maddelerinin madde ayırtıcılıklarının iyi düzeyde olduğu, ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlık katsayısının .93 olduğu ve alt boyutlarına ilişkin katsayıların ise sırasıyla .78, .85 ve .75 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizinde (DFA) ise yine orijinal formu ile tutarlılık gösteren bu üç alt boyut doğrulanmıştır. Araştırma sonuçları Türkçeye uyarlanan Öğretmen Veli İletişimi Ölçeği'nin (ÖVİÖ) öğretmenlerin algılarına göre öğretmen veli iletişimi sürecini belirlemede kullanılacak yeterli psikometrik özelliklere sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen veli iletişimi, ölçek uyarlama, geçerlik-güvenirlilik.

ABSTRACT

Parents' involvement in education process has been examined in various methods in the literature and is seen as a significant issue. However, in the Turkish literature, no scale, whose validity and reliability was tested, was developed or adapted to perceive teacher-parent communication. This purpose of this study is to adapt the "Teacher-Parent Communication Scale-ÖVİÖ" developed by Seitsinger (2009-2020) to the Turkish culture. The study sample consists of primary school teachers working in various provinces of Turkey. After the data gathered from the scales sent to teachers via google form, was checked according to various assumptions, its validity and reliability analyzes were conducted. Within the scope of item analysis and reliability of the scale, item-total correlations, split-half test reliability, Cronbach's alpha and lower 27%-upper 27% group mean differences were analyzed. As a result of these, analyzes reveal that the item discrimination of the scale items is in moderate level, the internal consistency coefficients of the scale is .93 for the overall scale and coefficients related to sub-dimensions were calculated as .78, .85 and .75 respectively. Confirmatory Factor Analysis (CFA), implemented to test the construct validity of the scale, three sub-dimensions validated the three sub-dimensions showing consistency with the original form have been confirmed. The results of the study indicate that Teacher-Parent Communication Scale (ÖVİÖ), adapted to Turkish, is a reliable and valid measurement tool with sufficient psychometric properties that can be used to determine teacher-parent communication process according to teachers' perceptions.

KeyWords: Teacher-parent communication, scale adaptation, validity-reliability.

1. GİRİŞ

Eğitim sisteminin en önemli paydaşlarından biri de velidir. Velilerin de eğitim sürecine etkin katılımı ulusal ve uluslararası bir hak ve ödev olmanın yanı sıra eğitimin kalitesini artırması açısından önemli görülmektedir. Bu sebeple politika yapıcı ve uygulayıcılar velinin eğitim öğretim sürecine etkin katılımını sağlamaya çalışmaktadırlar. Velinin eğitim öğretim sürecine katılımından kasıt velilerin okuldaki etkinliklere katılımı, o etkinliklerde ve diğer görevlerde gönüllü faaliyette bulunması, öğretmenler ile iletişim kurması ve çocuklarının ev ödevlerine yardımcı olması (Cotton ve Wikelund, 1989; Epstein, 2008; Koç 2019) gibi faaliyetlerde bulunmasıdır.

Veli katılımı, ev ve okul temelli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ev temelli veli katılımı; ev ödevlerinin yapılması, okulda işlenen derslerin tekrar edilmesi, evde rahat bir şekilde öğrencinin ders çalışabileceği ortamın oluşturulması, çocuğun dengeli ve sağlıklı beslenmesi, uyku düzeni, ruh ve beden sağlığının korunması ve okula devamının sağlanması gibi hususlarda velinin çocuğuna yardımcı olması iken, okul temelli veli katılımına, velilerin okul ortamında çocuklarının başarısını artırmak için okul yönetimi, öğretmenler, öğrenciler ve diğer veliler ile birlikte yaptıkları çalışmalar örnek verilebilir (Hornby ve Lafaele, 2011; Koç, 2019,s. 68).

Veliler hem evde hem okulda çocuklarının eğitimine katıldığında, öğretmenleri ile karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı iyi ilişkiler geliştirildiğinde, öğrenciler daha başarılı olmakta, daha yüksek başarıya motivasyonu göstermekte ve daha yüksek seviyede duygusal, sosyal ve davranışsal düzelme sergilemektedirler (Akbaşlı ve Kavak, 2008; Fan ve Chen, 2001; Seitsinger, Felner, Brand ve Burns, 2008). Veli katılımının diğer avantajları arasında, veli-öğretmen ilişkisinin gelişmesi öğretmenin ve motivasyonun yükselmesi, okul ikliminin gelişmesi ve öğrencilerin okul devamsızlığının azalması sayılabilir (Hornby ve Lafaele, 2011). Gökçe'ye (2000) göre okul-aile işbirliği sürecinin her aşamasında ve okul etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde hem okulun amaçlarına ulaşılmasını hem de öğrenci davranışlarında olumlu yönde değişiklik meydana getirilmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla velileri eğitim öğretim sürecine dâhil etmek ve onlarla etkili iletişim kurmak okulun amaçlarına ulaşmasının yanında eğitim öğretimin niteliğinin artması için de gereklidir.

Her ne kadar okullarda yönetici, öğretmen ve öğrenci birbiriyle etkileşim içinde olsa da bazen velilerin okul etkinliklerine katılımı her zaman beklenen düzeyde olmayabilir. Hornby ve Lafaele (2011) velilerin okul etkinliklerine katılımının önündeki engeller arasında kullanılan dil, amaçlarda farklılık, tutum farklılığı gibi veli-öğretmen ilişkisinden kaynaklanan faktörler olduğunu belirtmektedirler. Finders ve Lewis (1994) de bazı velilerin okula gelmemelerinin öğretmenle iletişim kurarken kendilerini rahat ve güvende hissetmemelerine dayandığını ifade etmektedir. Fiziksel uzaklık, sosyo-kültürel farklılıklar (dil, giyim, değer); velilerle sadece para söz konusu olduğunda görüşülmesi; velilerde öğretmenlere karşı güven eksikliğinin olması ve velilerin işbirliğine açık olmaması; velilerin ekonomik sorunları ve velilerin okul işleyişi konusunda yeterli düzeyde bilgilendirilmemesi; okuldaki etkinliklerin zamanı; öğretmenlerin olumsuz tavırları ve velinin kendi öğrenciliğini anımsamak istememesi; velilerin eğitim düzeyi, velilerin öğretmen ve yöneticilere karşı güven duymamaları gibi unsurların öğretmen veli iletişimini engellediği saptanmıştır (Özmen, Aküzüm, Zincirli ve Selçuk, 2016).)başka bir çalışmaya göre ise e öğretmenler de düşük akademik başarıyı, ekonomik sorunları, velilerin mesleklerini, bilgi eksikliğini, öğretmenlerin sadece notlar hakkında konuşmasını ve okulların velilerden para istemesini velilerin eğitimsel geri dönüş almasının önündeki engeller olarak görmektedir (Özel, Bayındır ve Özel, 2014).

Öğretmenlerin, velilerin okulla ilişkilerinin geliştirilmesinde önemli bir role sahip olduğu açıktır. Öğretmenlerin velilerle yüz yüze yaptıkları veli toplantılarının yanında, sms, telefonla araması, whatsapp, facebook gibi çeşitli sosyal medya araçları, e-posta (Balcı, 2017;Özel, Bayındır ve Özel, 2014; Tezel Şahin ve Balcı, 2008) ya da zoom vb çevrimiçi uygulamalar ile iletişim sağladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin velilerle iletişiminin kalitesi, aynı zamanda güven, karşılıklılık, bağlılık, destek, paylaşılan değerler ve birbirleriyle ya da çocukla ilgili paylaşılan beklenti ve inançlara dayanan ev-okul bağlantısının duygusal kalitesini ifade eder ki bu da uzun vadede öğrencilerin eğitim kalitesini etkiler (Vickers ve Minke, 1995). Alanyazında öğretmenlerin velilerle kuracağı olumlu ilişkilerin ve iletişimin öğrencinin öğrenme kalitesini ve akademik başarısını olumlu yönde etkilediğine (Akbaşlı ve Kavak, 2008; Çelenk, 2003; Epstein, 2008; Fan ve Chen, 2011; Gökçe, 2000; Hacısalihoğlu Karadeniz, Aksu ve Topal, 2012; Hatipoğlu ve Kavas, 2016) dair araştırma sonuçlarına rastlamak mümkündür. Velilerin olumlu ve bilgilendirici yaklaşımlarının öğretmenlerin performansını olumlu etkileyerek artırdığı sonucuna da ulaşılmıştır (Hatipoğlu ve Kavas, 2016).

Öğretmen ve veli arasındaki etkili iletişim ve işbirliği yaklaşımı öğrencilerin çalışma şekillerini ve okula ilişkin tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkilemektedirler. Velisi daha bilgili olan, çocuklarını destekleyen ve çocuklarının eğitim sürecine dâhil olan öğrenciler akademik olarak daha iyi performans göstermekte, okula karşı olumlu tutum geliştirmekte, daha yüksek beklentilere sahip olmakta ve daha olumlu davranışlar göstermektedir (Seitsinger, Felner, Brand ve Burns, 2008). Öğrenciler istenmeyen davranışları daha az sergilemekte ve daha fazla sosyal beceriler göstermektedirler (Çayak ve Ergi, 2015). Öğretmen ve veli arasındaki olumlu iletişimin öğrencilerin sosyal becerilerine ve duygusal iyi oluşluluğuna (El Nokali, Bachman ve Votruba-Drzal, 2010; Fan ve Chen, 2011) da yansıdığı görülmüştür. Öğretmen ve veliler birlikte hareket ettiğinde öğrencilerin okulda ve evde daha iyi olduğu tespit edilmiştir (Argon ve Kıyıcı, 2012; Ekici, 2014;). Bu bağlamda bu araştırmada alanyazındaki araştırma sonuçlarıyla da eğitim öğretim süreci açısından önemli olduğu desteklenen öğretmen-veli iletişimini algılamaya yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ile test edilen bir ölçek uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Veri Toplama Aracı

Öğretmen Veli İletişim Ölçeği (ÖVİÖ) Seitsinger(2009, rev.2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek yedili Likert tipi derecelendirme ile ölçeklendirilmiş olup toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Likert tipi ölçeklendirmesi; asla (1), yılda bir (2), üç ayda bir (3), ayda bir (4), ayda birkaç kez (5), haftada bir (6) ve her gün (7) şeklindedir. Ölçek; öğrenci performans ve sorunları (4 madde), eğitim-öğretim sürecine velinin katılımı (4 madde), sağlık ve sosyal hizmetler (2 madde) olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanların ortalamasının yüksek olması öğretmen veli iletişimi algısının yüksek olduğunu göstermektedir.

2.2. Araştırma Grubu

Bu araştırma, ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ile yürütülmüştür. Veri toplama aşaması Pandemi sürecine denk geldiğinden okullara gidilip form dağıtılamamış dolayısıyla, kolay ulaşılabirlik yöntemi ile belirlenen öğretmenlere Google form üzerinden ölçek ulaştırılmıştır. Geçerlik çalışmalarında katılımcı sayısı ile ilgili literatür incelendiğinde ölçek madde sayısının en az 10 katına ulaşılması gerektiği (Kline, 2013) dikkate alınmış, bu araştırma kapsamında kullanılan ölçeğin orijinali 10 madde olduğu için 150 öğretmen örneklem grubu olarak uygun görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %76'sı (n=114) kadın, %24'ü (n=36) erkektir. Mesleki deneyimleri açısından öğretmenlerin görev süreleri %24'ü (n=36) 1-5 yıl arası, %19'u (n=29) 6-10 yıl arası, %20'si (n=30) 11-15 yıl arası, %12'si (n=18) 16-20 yıl arası, %13'ü (n=19) 21-25 yıl arası ve %12'si ise (n=18) 26 yıldan daha fazla süredir öğretmen olarak görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %86'sı (n=129) lisans, %13'ü (n=20) yüksek lisans ve %8'i (n=1) ise doktora mezundur. Ayrıca öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo ekonomik düzeyleri ise %30'u (n=45) düşük, %59'u (n=89) orta ve %11'i (n=16) yüksek sosyo ekonomik düzey şeklinde sınıflandırılmıştır.

2.3. Öğretmen Veli İletişimi Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Bu çalışmada Aegisdóttir, Gerstein ve Çınarbaş (2008) tarafından önerilen ölçek uyarlama süreci aşamaları izlenmiştir. Bu aşamalara göre araştırma kapsamında kullanılacak ölçme aracının belirlenmesi, çeviri aşaması ve ölçeğin psikometrik özellikleri hakkında bilgi edinebilmek için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilir.

2.3.1. ÖVİ Ölçeğinin Belirlenmesi

Bu araştırmada uyarlanan, Seitsinger (2009, rev. 2020) tarafından geliştirilen ölçeğin konu itibarıyla Türk Eğitim Sisteminde de mevcut olduğu, çevirisi yapıldığı takdirde Türk kültüründe de karşılık bulacağı, yapılan çalışmaların anlamlı olacağı ve katkı sağlayacağı eğitim bilimleri alanındaki öğretim üyelerinin görüşlerine ve öğretmen görüşlerine başvurularak karar verilmiştir. Uyarlama çalışmasına karar verildikten sonra ölçeği geliştiren yazardan e-posta aracılığıyla izin alınarak çalışmalara başlanmıştır.

2.3.2. Çeviri Aşaması

Çeviri aşamasında ilk olarak ölçek Eğitim Bilimleri alanında uzman ve İngilizce dilinde eğitim almış 3 öğretim elamanı ile alan dışı uzman ve İngilizce eğitim almış başka bir öğretim elamanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Elde edilen çeviri formları araştırmacılar tarafından ölçek maddelerini anlamsal ve kavramsal açıdan inceleyip en iyi şekilde ifade eden çeviriler seçilerek tek bir form elde edilmiştir. Bu form alan uzmanı 2 akademisyene gönderilerek ve 10 kişilik bir öğretmen grubuna uygulanarak ölçek maddelerinin anlaşılabilirliği ve kapsamılığı konusunda kendilerinden görüş alınmıştır. Öğretmenlerden gelen görüşler sonucunda 3 nolu maddenin (*M3-Sınıf etkinlikleri ve ders içeriği hakkında velilerle iletişim kurarım*) öğretmen veli iletişimi sürecinde yer alan bir konu olmadığı, 8 nolu maddenin daha geçerli bir ifade olduğu ve yeterli olduğu belirlenmiştir. Bu görüşler sonucunda gözden geçirilen ölçekten M3'ün çıkarılmasına karar verilmiştir. Akademisyen ve öğretmenlerden gelen geri bildirimler doğrultusunda ölçek üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Elde edilen formun, orijinal dile geri çeviri aşaması için dil uzmanı olan biri tarafından tekrar İngilizceye çeviri işlemi gerçekleştirilmiştir. Son olarak her iki dilde gerçekleştirilen çeviriler Eğitim Yönetiminde uzman ve İngilizce eğitim almış 2 farklı öğretim elemanı tarafından değerlendirilerek dilsel ve anlamsal açıdan bir farklılık olmadığı belirlenmiş ve veri toplama aşamasında geçilmiştir.

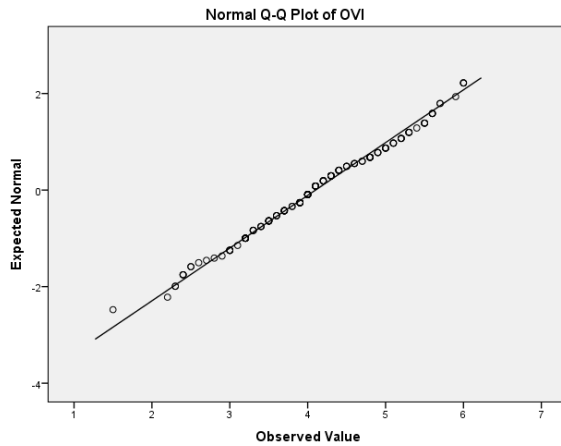
2.3.3. Ölçeğin Psikometrik Özelliklerin Belirlenmesi

Bu aşamada Öğretmen Veli İletişimi Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin belirlenebilmesi için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Geçerlik çalışmaları kapsamında doğrulayıcı faktör analizi yapılmış; güvenilirlik çalışmaları kapsamında ise madde toplam korelasyonları, iki yarı test güvenilirliği (Spearman-Brown katsayısı), Cronbachalfa (α) ve alt %27-üst %27 grup ortalama farkları hesaplanmıştır.

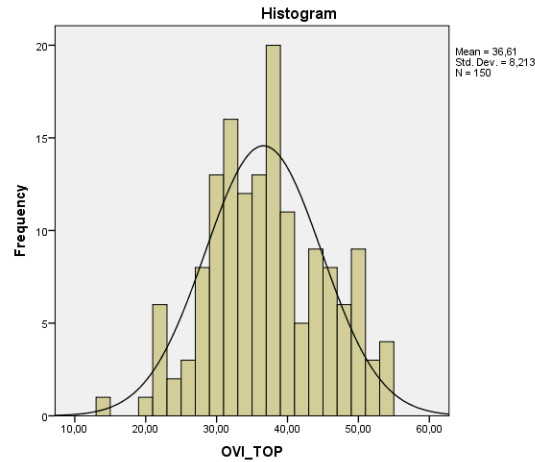
2.3.3.1. Geçerlik Çalışmaları

Bu kapsamda ÖVIÖ'nün araştırma kapsamında uygulanan ölçeğin yapı geçerliğini incelemek için doğrulayıcı faktör analizi (Floyd & Widaman, 1995) yapılmıştır. Bu işlemler öncesinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirleyebilmek için normallik varsayımları test edilmiştir. Bu kapsamda normal Q-Q olasılık grafiği, histogram grafiği incelenmiştir.

Aşağıda Şekil 1'de Veri setine ait normal Q-Q olasılık grafiği ve Şekil 2'de ise histogram grafiği gösterilmiştir.

Şekil 1. Normal Q-Q Olasılık Grafiği

Şekil 2. Histogram Grafiği

Şekil 1'de yer alan normal Q-Q olasılık grafiğinde puanların düz bir çizgi üzerinde yer aldığı görülmektedir. Şekil 2'de de histogram grafiğinde yer alan dağılımın normal dağılım eğrisine çok yakın olduğu belirlenmiştir. Bu göstergeler ise ÖVIÖ'ye ait veri setinin normal dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016).

Normallik analizi kapsamında verilerin basıklık çarpıklık değerleri incelenmiştir. Analiz sonucunda basıklık değerinin -0.362 ($SH=39$), çarpıklık değerinin ise 0.065 ($SH=0.19$) olduğu belirlenmiştir. Çarpıklık katsayısının ± 1 aralığında bulunması dağılımın normal olarak kabul edilebileceği şeklinde yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2010). Bu sonuca göre verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Normallik testi için son olarak Kolmogorov-Smirnov testi sonucu da incelenmiştir. Bu sonuca göre test sonucunun manidar olmadığı, veri setinin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($p > .05$).

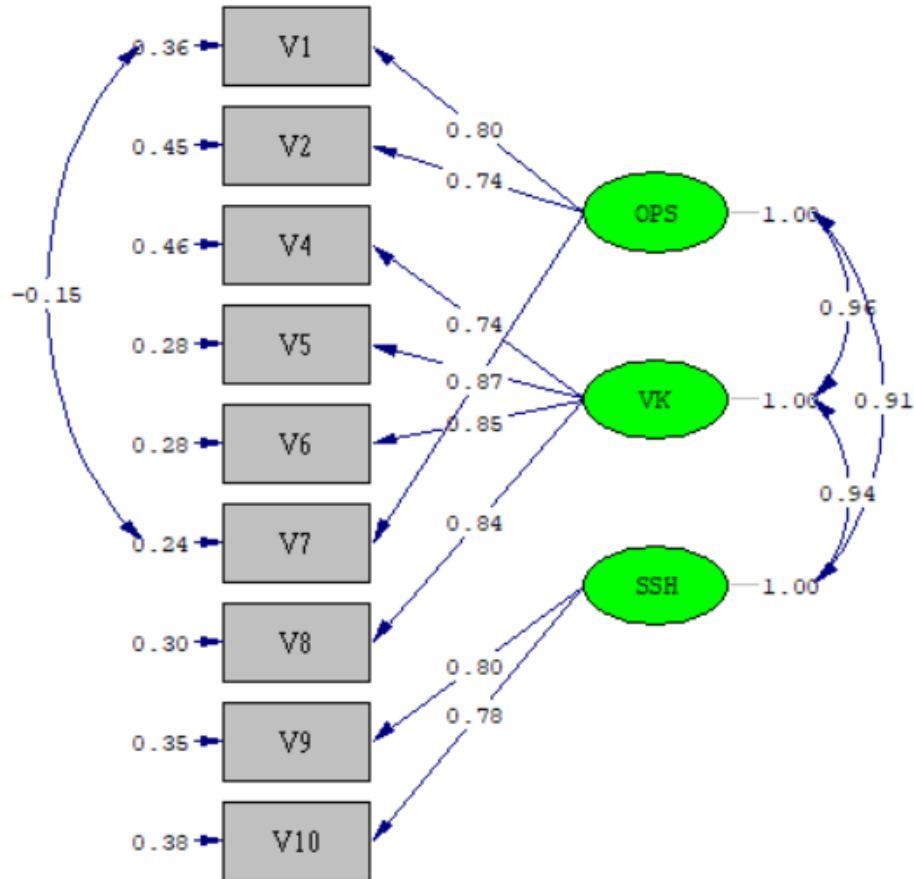
Normallik varsayımı sınıandıktan sonra veri setinin faktör yapısı DFA işlemi ile LISREL versiyon 8.8 (Jöreskog ve Sörbom, 2006) programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmen Veli İletişimi Ölçeğinin yapı geçerliğini kontrol etmek amacıyla yapılan ilk DFA ile elde edilen değerlerin model uyumu açısından yeterli olmadığı görülmüştür ($\chi^2=72.37$, $sd=24$, $\chi^2/sd=3.01$, $RMSEA=.11$, $SRMR=.04$, $CFI=.97$). Modifikasyon önerilerinin incelenmesi sonucunda “Öğrenci Performans ve Sorunları” faktörü altındaki bazı maddelerin (M1-M7) arasındaki ilişkilerin uyum iyiliği indekslerine olumsuz etkide bulunduğu gözlemlenmiştir. Modifikasyon önerileri sonucunda gerçekleştirilen DFA’da modele ilişkin uyum indekslerinde iyileşme olduğu ve model uyumunun kabul edilebilir olduğu gözlemlenmiştir ($\chi^2=45.48$, $sd=22$, $\chi^2/sd=2.06$, $RMSEA=.08$, $SRMR=.03$, $CFI=.99$).

Aşağıda Tablo 1’de Öğretmen Veli İletişimi Ölçeği için yapılan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin uyum iyiliği değerleri verilmiştir.

Tablo 1. DFA Modeline Ait Uyum İyiliği Değerleri

Modeller	X ²	sd	X ² /sd	RMSEA	RMR	sRMR	CFI	GFI
Model 1	72.37	24	3.01	.11	.05	.04	.97	.90
Model 2	45.48	22	2.06	.08	.03	.03	.99	.94

ÖVİÖ’ye ilişkin DFA sonuçlarına ait Tablo 1 incelendiğinde modifikasyon önerileri sonucunda gerçekleştiren analiz sonucundaki 3 faktörlü Model 2’nin kabul edilebilir bir uyum indeksi gösterdiği ve yapı geçerliliğinin sağlandığı söylenebilir (Hu & Bentler, 1995; Sümer, 2000; Tabachnick & Fidell, 2001).

Chi-Square=45.48, df=22, P-value=0.00231, RMSEA=0.085

Şekil 3. ÖVİÖ İçin Modifiye Edilmiş Model

Şekil 3'te, ÖVİÖ'ye ilişkin yol diyagramı gösterilmektedir. Modele göre $X^2/sd= 2.06$ ve $RMSEA= .08$ olarak hesaplanmıştır. Bu değerlerin $X^2/sd<3$ olması modelin iyi bir uyuma sahip olduğuna ve $.08<RMSEA<.05$ olması ise mükemmel bir uyuma işaret etmektedir (Sümer, 2000).

Başka bir anlatımla araştırma kapsamında gerçekleştirilen DFA sonucuna göre 3 faktörlü modelin iyi bir uyum indeksi gösterdiği ve yapı geçerliliğinin sağlandığı söylenebilir.

2.3.3.2. Güvenirlik Çalışmaları

ÖVİÖ'ye ait güvenirlik çalışmaları analizler SPSS 23 programında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ölçeğe ait madde toplam korelasyonları, iki yarı test güvenirliliği (Spearman-Brown katsayısı), Cronbach alfa (α) ve alt %27-üst %27 grup ortalama farkları hesaplanmıştır.

Tablo 2. ÖVİÖ'nün Alt Boyutları İçin Korelasyon Değerleri

ÖVİ	1	2	3
1. OPS	1	.80**	.66**
2. VK		1	.75**
3. SSH			1

** $p<.01$

Tablo 2'de ÖVİÖ'nün alt boyutları için hesaplanan korelasyon değerleri görülmektedir. Tabachnick ve Fidell (2007)'e göre .90 değeri sınır olarak kabul edilir. Bu çalışmada ÖVİÖ'nün düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerlerinin .66 ile .80 arasında belirlenmiştir, bu sonuca göre maddelerin ayırt ediciliğinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3. ÖVİÖ'ye Ait Güvenirlik Katsayıları

ÖVİÖ	Cronbach α	Spearman-Brown
ÖVİ	.93	.90
OPS	.78	.79
VK	.85	.87
SSH	.75	.84

Öğretmen Veli İletişimi Ölçeği'nin güvenirliliğine ilişkin olarak, Cronbach Alfa formülü ile hesaplanan iç tutarlık katsayısı ölçeğin tamamı için .93, Öğrenci Performans ve Sorunları boyutu için .78, Eğitim-Öğretim Sürecine Velinin Katılımı boyutu için .78 ve Sağlık ve Sosyal Hizmetler boyutu için ise .75 olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa değerinin .70 ve üzeri olarak hesaplanması kabul edilir bir değer olarak alınmaktadır (Cortina, 1993), dolayısıyla ÖVİÖ'nün tüm alt boyutlarının iç tutarlık katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 2'ye göre ÖVİÖ'ye ait Spearman-Brown iki yarı test güvenirlik katsayısı incelendiğinde ise tüm ölçek için .90, Öğrenci Performans ve Sorunları boyutu için .79, Eğitim-Öğretim Sürecine Velinin Katılımı boyutu için .87 ve Sağlık ve Sosyal Hizmetler boyutu için ise .84 olarak tespit edilmiştir. Bu değerler ÖVİÖ'nün iyi düzeyde güvenirliliğe sahip bir veri toplama aracı olduğu şeklinde yorumlanabilir (Schmitt, 1996).

Tablo 4. ÖVİÖ'ye ait Alt %27-Üst %27'lik Grup Farkları Bağımsız t-test Sonuçları

Faktör	Madde No	Alt %27 Grup n=40		Üst %27 Grup n=40		t	p
		X	Ss	X	Ss		
OPS	M1	5.40	.63	3.50	.64	13.35	.000
	M2	5.52	.59	3.52	.78	12.82	.000
	M7	5.32	.61	3.32	.72	15.65	.000
VK	M4	5.55	.63	3.05	.78	14.06	.000
	M5	5.17	.78	2.82	.71	15.05	.000
	M6	5.25	.77	2.75	.70	13.24	.000
SSH	M8	5.32	.57	2.70	.79	17.00	.000
	M9	4.90	.92	2.60	.70	12.45	.000
	M10	4.82	1.03	2.52	.67	11.75	.000

Yukarıda Tablo 4'te ÖVİÖ'ye ait alt %27-üst %27'lik grup farkları bağımsız t-testi sonuçlarına göre ölçekte yer alan tüm maddelerin t değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir ($p<.001$). Bu değerlerin anlamlı olması veri toplama aracının iç tutarlığının kanıtı (Büyüköztürk, 2010) dolayısıyla ölçek maddelerinin yer alan maddelerin ayırt edicilik düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

3. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, Seitsinger (2009, rev. 2020) tarafından geliştirilen Öğretmen Veli İletişimi Ölçeği Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek uyarlama sürecinde Aegisdóttir, Gerstein ve Çınarbaş (2008) tarafından önerilen aşamaları izlenmiştir. Bu aşamalara göre ilk olarak ölçeğin konu itibarıyla Türk Eğitim Sistemine uygunluğu ve maddelerinin ise Türk kültür ve eğitim sistemine uygunluğu incelenmiştir. Uygun olduğuna karar verilen ölçeğin çeviri aşaması gerçekleştirilmiştir. Son olarak ölçeğin psikometrik özellikleri hakkında bilgi edinebilmek için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yürütülmüştür. Ölçeğin ön uygulama aşamasında öğretmenlerden gelen geribildirimlere göre 3 nolu madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin yapılan DFA sonuçları, ölçeğin orijinalinde önerilen üç faktörlü yapıyı desteklemiştir. İlk DFA'da elde edilen model uyum iyiliği değerleri açısından uygun sonuçlar vermemiş ancak modifikasyon önerileri sonucunda oluşturulan ikinci modelde ölçeğin kabul edilebilir düzeyde bir uyum sergilediği gözlemlenmiştir. Ölçek maddeleri orijinal versiyonunda olduğu gibi Öğrenci Performans ve Sorunları boyutunda M1, M2, M7; Eğitim-Öğretim Sürecine Velinin Katılımı boyutunda M4, M5, M6, M8 ve Sağlık ve Sosyal Hizmetler boyutunda ise .M9, M10 olarak yer almıştır. ÖVİÖ'nün güvenilirlik analizleri için ise düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları, iki yarı test güvenilirliği, Cronbach alfa, ve alt %27-üst %27 grup ortalama farkları bağımsız gruplar t-testi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen değerlere göre ÖVİÖ'nün tüm boyutlarının kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik değerlerine sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, bu çalışmada Türkçeye uyarlaması gerçekleştirilen Öğretmen Veli İletişimi Ölçeği'nin Türk Eğitim Sistemi ve kültürüne uygun, iyi düzeyde psikometrik özelliklere sahip, geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğu tespit edilmiştir. Türk literatüründe öğretmen veli iletişim sürecini araştıran geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış herhangi bir ölçeğe rastlanılmaması dolayısıyla bu araştırmanın konu ile ilgili yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu ölçek ile Türkiye'de öğretmen veli iletişimini araştıran ve bu sürecin gelişmesine katkı sağlayan çalışmalar gerçekleştirebilmek için öğretmenlerin görüşleri incelenebilir. Ayrıca ölçek aracılığıyla bu iletişim süreci ile ilişkili olması muhtemel değişkenler (velilerin sosyo ekonomik düzeyi, velilerin eğitim durumu, öğretmenlerin eğitim durumu vb) araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaşlı, S. & Kavak Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21.
- Argon, T. & Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Balcı, A. (2017). Sosyal Medya Temelli Anne Katılım Programı'nın anne çocuk ilişkisine ve anne öğretmen işbirliği-iletişimine etkisinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Cortina J.M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*. 78, 98-104.
- Cotton, K.& Wiklund, K. R. (1989). Parent involvement in education. *School improvement research series*, 6(3), 17-23.
- Çayak, S. & Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-Veli işbirliği ile ilköğretim öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (11), 59-77.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim Online*, 2(2), 28-34
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara:Pegem.

- Ekici, F. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmaları ve bu çalışmalara ilişkin yönetici öğretmen ve veli görüşleri. *I. Disiplinlerarası Çocuk ve Kadın Sempozyumu*, İstanbul, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- El Nokali, N. E., Bachman, H. J. & Votruba-Drzal, E. (2010). Parent involvement and children's academic and social development in elementary school. *Child development*, 81(3), 988-1005.
- Epstein, J. K. (2008). Improving family and community involvement in secondary schools. *The Education Digest*, 73(6), 9-12.
- Fan, X. & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13,1-22.
- Floyd, F. J. & Widaman, K. F. (1995). Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. *Psychological Assessment*. 7(3), 286-299.
- Finders, M. & Lewis, C. (1994). Why some parents don't come to school. *Educational Leadership*, 51(8), 50-54.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Hacısalihoglu Karadeniz, M., Aksu, H. H., & Topal, T. (2012). Aile katılım sürecinin ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin matematik başarısına yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 232-245.
- Hatipoğlu, A. & Kavas, E. (2016). Veli yaklaşımlarının öğretmen performansına etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4),1012-1034
- Hornby, G. & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- Hu, L., & Bentler, P. (1995). *Evaluating model fit*. R. Hoyle (Ed.), Structural equation modelling: Concepts, issues, and applications (pp. 76-99) in. London, UK: SAGE.
- Özel, A., Bayındır, N. & Özel, E. (2014). Barriers preventing parents from receiving educational feedbacks about their children according to classroom teachers: A city sample of Kutahya. *Anthropologist*, 17(1), 183-189. <http://dx.doi.org/10.1080/09720073.2014.11891428>
- Özmen, F., Akuzum, C., Zincirli, M. & Selçuk, G. (2016). The communication barriers between teachers and parents in primary schools. *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, 26-46. <http://dx.doi.org/10.14689/ejer.2016.66.2>
- Seitsinger, A. M., Felner, R. D., Brand, S., & Burns, A. (2008). A large-scale examination of the nature and efficacy of teachers' practices to engage parents: Assessment, parental contact, and student-level impact. *Journal of School Psychology*, 46(4), 477-505.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. (Fourth Edition). MA: Allyn & Bacon, Inc.
- Tezel Şahin, F. & Balcı, A. (2018). Öğretmen-Aile iletişimde WhatsApp uygulamasının kullanımı. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 751-778.
- Vickers, H. S. ve Minke, K. M. (1995). Exploring parent-teacher relationships: Joining and communication to others. *School Psychology Quarterly*, 10, 133-150.